

PRIKAZI I OSVRTI

**GRAČANIČKI
GLASNIK**

časopis za kulturnu
historiju

Broj 40, godina XX,
novembar, 2015.
[str. 169-170]

© Monos 2015

Sulejman Čamdžić: Neka moja sjećanja

*Bošnjačka nacionalna zajednica za
Grad Zagreb i Zagrebačku županiju,
Naučnoistraživački institut "Ibn Sina"
Sarajevo, 2015.*

Edin Šaković

Ime nedavno preminulog dr. sc. Sulejmana Čamdžića, istaknutog stručnjaka s područja agrotehničkih i ekonomskih znanosti, među Bošnjacima je u Republici Hrvatskoj dobro poznato. Riječ je o dugogodišnjem vrijednom aktivisti koji je dao značajan doprinos društvenom, kulturnom i političkom organiziranju ovoga naroda, ali i o ličnosti iznimno bogatog i zanimljivog životopisa.

Rođen je u Puračiću, maloj čaršiji u dolini Spreče, u uglednoj trgovačkoj i posjedničkoj porodici; školovanje započinje u Tuzli, a nastavlja u Sarajevu, gdje se kao 15-godišnjak povezuje sa Mladim muslimanima, progresivnim vjersko-intelektualnim pokretom među bošnjačkom omladinom. Svršetak rata i uspostava novog režima donosi teške dane za Čamdžića i njegovu porodicu. Iako još maloljetan, Sulejman je mobiliziran u Jugoslavensku armiju i upućen u hercegovačke planine, gdje su se još vodile borbe sa različitim odmetničkim skupinama ("bandom"). Za to vrijeme, njegov stariji brat je smaknut bez suđenja, a otac utamničen, gdje ubrzo i umire; ostatak porodice trpi svakodnevna poniženja i izživljavanja osionih predstavnika nove vlasti, kao i veliku oskudicu, jer im je imovina bila skoro u cijelosti oduzeta i opljačkana. Ipak, uza sve to, mladi je Sulejman, po otpustu iz vojske završio srednje obrazovanje, a potom upisao studij u Zagrebu. Razumije se, i dalje je ostao uz Mlade muslimane, koji prelaze u ilegalu, pokušavajući organizirati duhovni otpor radikalnoj ateizaciji društva, usmjerenoj prije svega na populaciju mladih.

To je bio i glavni razlog najsurovije režimske represije, koja je Mlade muslimane pogodila 1949. godine.

Sulejman je uhapšen kao pripadnik tzv. Zagrebačke grupe Mladih muslimana, a suđen je u Tuzli, zajedno sa još osmoricom svojih drugova. Suđenje je, naravno, bilo montirano, jedna u nizu pravnih travestija tipičnih za totalitarne režime. Čamdžić je tada osuđen čak na 20 godina zatvora, kaznu kakva je rijetko izricana i počiniteljima teških ratnih zločina. U neljudskim uvjetima u zatvoru i na prisilnom radu, izdržao je skoro polovicu kazne, izgubivši najljepše i najproduktivnije godine svog života. Snaga volje ovog čovjeka, međutim, bila je fascinantna: u zatvoru, uprkos zabrani i prijetnjama, intenzivno čita, obrazuje se, uči strane jezike... Po izlasku iz zatvora, pak, nastavlja i uspješno završava studije, da bi nešto kasnije magistrirao, pa i doktorirao. Ostatak života, kao zaposlenik instituta, bavi se znanošću i objavljuje radove, vodi stručne projekte i razvija se u vrsnoga eksperta. Kako rekosmo, nije ostajao u granicama svoje struke, već je dao značajan doprinos organiziranju i društvenim aktivnostima bošnjačke zajednice u Zagrebu i Hrvatskoj. Dočekavši kraj režima koji ga je proganjao, učestvuje u osnivanju Stranke demokratske akcije, u to vrijeme svojevrsnog pokreta za bošnjačku nacionalnu i političku afirmaciju, zatim u radu kulturnog društva "Preporod" i Muslimanskog dobrotvornog društva "Merhamet", te u stvaranju organizacije danas poznate po imenu Bošnjačka nacionalna zajednica.

Uistinu, doživjevši duboku starost, Sulejman Čamdžić je mnogo toga imao i mogao kazati, pa je prava sreća što je poslušao nagovor nekih svojih prijatelja iz Sarajeva i Zagreba, kako sam veli u uvodu, odlučivši se na pisanje ove knjige.

Sama knjiga, pod skromnim naslovom "Neka moja sjećanja", u osnovi je koncipira-

na u dva dijela – autorski dio u užem smislu, te zbirku priloga. U prvom poglavlju knjige ("*Osnovni biografski podaci*"), Sulejman Čamdžić piše o svojoj porodici i rodnome Puračiću, zatim vlastitom obrazovanju, odlasku u vojsku, nastavku obrazovanja i studijima, te kasnijem radu, kao i društvenim aktivnostima koje je vodio ili u kojima je učestvovao. Drugo poglavlje, "*Neka sjećanja*", tematski je možda i najinteresantnije, jer čini autorov prilog historiji pokreta Mladi muslimani. U njemu Čamdžić piše o svom pristupanju Mladim muslimanima, zatim hapšenju, istrazi i suđenju, te izdržavanju kazne. Naredno poglavlje, pak, posvećeno je *Zagrebačkoj organizaciji Mladih muslimana*, gdje se – nakon osvrta na prilike u poslijeratnom Zagrebu i položaj studenata muslimana – govori o formiranju i radu ovog ogranka Pokreta. Naredna su tri poglavlja ("*Drastične presude*", "Šta će se dogoditi sa mlado-muslimanskom idejom?" i "Šta smo radili?"), obimom su nešto kraći i čine završni dio autorove naracije. *Prilozi*, kao drugi dio knjige, čine skoro polovicu njezina obima. Tu su preneseni različiti članci autora i o autoru, objavljivani u različitim prigodama, kao i tekstovi dokumenata, uključujući optužnicu i presudu sa namještenog suđenja u Tuzli 1949. godine.

Sve u svemu, knjiga dr. sc. Sulejmana Čamdžića predstavlja vrijedan i koristan prilog novijoj povijesti Bosne i Hercegovine i Bošnjaka, osobito pokreta Mladi muslimani. Imajući u vidu da je o tzv. Tuzlanskom procesu Mladim muslimanima relativno malo pisano, te da je na tom procesu među optuženima i osuđenim bio i jedan Gračanlija (Abdulaziz Ahmedbegović iz Sokola) – ova je knjiga zanimljiva i za lokalnu povijest Gračanice i njene šire okoline, kao i tuzlanske oblasti, odnosno sjeveroistočne Bosne uopće.